

Sygn. akt II KK 497/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2022 r.
w sprawie **E. P. i E. B.** ,
uniewinnionych od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 193 k.k.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Rejonowego w W.,
od wyroku Sądu Okręgowego w W.,
z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt IX Ka (...),
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 19 lutego 2021 r.,
sygn. akt II K (...)

postanowił

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 19 lutego 2021 r., sygn. akt II K (...),
uniewinnił:

1. E. P. od popełnienia czynu zarzucanego jej w akcie oskarżenia polegającego na tym, że w dniu 22 stycznia 2019 r. w W. przy ul. J. wspólnie i w porozumieniu z E. B. wbrew żądaniu uprawnionej osoby nie opuściła holu T., tj. czynu z art. 193 k.k.;

2. E. B. od popełnienia czynu zarzucanego jej w akcie oskarżenia, polegającego na tym, że w dniu 22 stycznia 2019 r. w W. przy ul. J. wspólnie i w porozumieniu z E. P. wbrew żądaniu uprawnionej osoby nie opuściła holu T. , tj. czynu z art. 193 k.k.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wniósł prokurator Prokuratury Rejonowej w W., zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonych, zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez ustalenie, że oskarżone E. P. i E. B. nie działały wspólnie i w porozumieniu podczas popełnienia zarzucanego im czynu, a także iż nie zostało wobec nich skierowane przez osoby uprawnione do dysponowania budynkiem przy ul. J. żądanie opuszczenia budynku, oraz że ich zachowanie mieściło się w granicach wolności słowa, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego materiału dowodowego w postaci zeznań M. O., zeznań L. K., częściowo wyjaśnień E. P., częściowo wyjaśnień E. B., zeznań M. M., zeznań M. S. oraz oględzin nagrania z monitoringu wskazywała na to, że około godziny 20:46 osoba uprawniona do dysponowania w/w budynkiem, tj. dyrektor administracyjny M. M., oraz pracownicy ochrony skierowali do obu oskarżonych jednoznaczne i kategoryczne żądanie opuszczenia ogólnodostępnej części holu budynku T. S.A. przy ul. J., które zgodnie odmówiły jego spełnienia i wspólnie zdecydowały się usiąść na ziemi, co wskazywało na to, że w sposób konkludentny i dorozumiany zawarły porozumienie, dotyczące popełnienia czynu z art. 193 k.k. polegające na nieopuszczeniu w/w holu wbrew żądaniu osoby uprawnionej, czym wypełniły w warunkach współsprawstwa znamiona w/w przestępstwa, a przysługujące oskarżonym prawo wolności wypowiedzi mogły one realizować na zewnątrz budynku, które to uchybienie doprowadziło do niezasadnego uniewinnienia obu oskarżonych mając w ten sposób istotny wpływ na treść wyroku.

2. obrazę przepisów postępowania w postaci art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. poprzez brak przeprowadzenia z urzędu dowodu w postaci zeznań pracowników T. S.A., którzy około godziny 21:10-21:18 w dniu 22 stycznia 2019 r. dokonali rejestracji odczytania przez oskarżone listu do prezesa T. S.A., a następnie opuścili hol T. S.A. na okoliczność tego, dlaczego dokonali rejestracji odczytania tego listu, czy otrzymali od kogoś te polecenie, czy po zakończeniu

rejestracji powiedzieli pracownikom, że teraz można wyprowadzić oskarżonych oraz innych istotnych okoliczności, co skutkowało wydaniem wyroku w oparciu o niepełny materiał dowodowy, mając w ten sposób istotny wpływ na treść orzeczenia, oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 25 czerwca 2021 r., sygn. akt IX Ka (...), zaskarżony wyrok Sądu I instancji utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniósł Prokurator Rejonowy w W., zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonych, zarzucając rażące naruszenie prawa, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku w postaci:

1. art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez dokonanie w sposób odbiegający od wymogu rzetelnej oceny analizy zarzutu apelacyjnego błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez ustalenie, że oskarżone E. P. i E. B. nie działały wspólnie i w porozumieniu podczas popełnienia zarzuconego im czynu, a także iż nie zostało wobec nich skierowane przez osoby uprawnione do dysponowania budynkiem przy ul. J. żądanie opuszczenia budynku oraz ich zachowanie mieściło się w granicach wolności słowa,

2. art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. poprzez niestwierdzenie konieczności przeprowadzenia z urzędu dowodu w postaci zeznań pracowników T. S.A., którzy około godziny 21:10-21:18 w dniu 22 stycznia 2019 roku dokonali rejestracji odczytania przez oskarżone listu do prezesa T. S.A., a następnie opuścili hol T. S.A. na okoliczność tego, dlaczego dokonali rejestracji odczytania tego listu, czy otrzymali od kogoś to polecenie, czy po zakończeniu rejestracji powiedzieli pracownikom, że teraz można wyprowadzić oskarżone oraz innych istotnych okoliczności, co skutkowało wydaniem wyroku w oparciu o niepełny materiał dowodowy, mając w ten sposób istotny wpływ na treść orzeczenia sądu odwoławczego,

3. błędnej wykładni art. 193 k.k. skutkującej stanowiskiem, że wymieniony artykuł Kodeksu karnego nie penalizuje odmowy opuszczenia, na żądanie osoby uprawnionej, lokalu przeznaczonego do obsługi interesantów spółki handlowej,

podczas gdy faktycznie zakres przedmiotowy art. 193 k.k. obejmuje wszystkie lokale, w tym w niniejszym wypadku całość holu T. przy ul. J. w W.;

4. błędnego zastosowania art. 36 ust. 1 pkt. 2 ustawy o ochronie osób i mienia poprzez błędne przyjęcie,

a) że hol T. w budynku przy ul. J. w W., w którym oskarżone E. B. i E. P. siedziały na znak protestu na podłodze, nie był obiektem chronionym w rozumieniu art. 36 ust. 1 pkt. ww. ustawy;

b) że pracownicy ochrony nie byli uprawnieni do zażądania od oskarżonych E. B. i E. P. opuszczenia holu T.;

c) że siedzenie przez oskarżone E. B. i E. P. w holu T. w budynku przy ul. J. w W. nie stanowiło zakłócenia porządku w rozumieniu art. 36 ust. 1 pkt. 2 ww. ustawy,

oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście bezzasadna, co uzasadniało jej oddalenie na posiedzeniu w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd odwoławczy wbrew zarzutowi skarżącego nie naruszył art. 433 § 2 k.p.k. i 457 § 3 k.p.k. Zdaniem skarżącego obraza tych przepisów miała nastąpić ze względu na brak rzetelnej analizy zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych postawionego w apelacji. Jak wynika z ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, o naruszeniu przepisu art. 433 § 2 k.p.k. można twierdzić wtedy, gdy sąd w ogóle nie rozważył wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, natomiast o obrazie art. 457 § 3 k.p.k. w przypadku, gdy w uzasadnieniu wyroku nie zostanie zawarta argumentacja odnośnie do określonego potraktowania zarzutów i wniosków apelacji, a zatem wtedy, gdy sąd uznając zarzuty apelacji za zasadne lub niezasadne, nie wyjaśni swojego stanowiska, ewentualnie przedstawiona argumentacja będzie zawierała braki (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 3 marca 2022 r., sygn. akt I KK 30/22; z dnia 4 marca 2021 r., sygn. akt V KK 73/21).

Tymczasem należy stwierdzić, że Sąd odwoławczy w przedmiotowej sprawie dokonał analizy prawnej zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych oraz szeroko omówił racje, dla których zarzut ten uznał za niezasadny. W uzasadnieniu wyroku Sądu II instancji szczegółowo wskazano, z jakich powodów fakt skierowania przez M. M. żądania opuszczenia przez oskarżone budynku T. S.A. nie może być uznany za udowodniony (pkt 3.2 uzasadnienia). Kluczową kwestią, do której odniósł się Sąd odwoławczy, było to, że na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego nie można było wnioskować o wezwaniu oskarżonych do opuszczenia budynku przez uprawnionego administratora. Fakty uznane za udowodnione przez Sąd I instancji dawały jedynie podstawę do przyjęcia, że to pracownicy ochrony budynku żądali, by oskarżone wyszły z siedziby T. S.A. Wnioski w tym przedmiocie Sąd odwoławczy sformułował opierając się na przytoczonych w uzasadnieniu wyjaśnieniach oskarżonych oraz zeznaniach świadków.

Należy przy tym podnieść, że wobec niezasadności zarzutu w zakresie ustaleń faktycznych wpływających na przyjęcie realizacji znamion z art. 193 k.k. nie było celowe odnoszenie się przez Sąd odwoławczy do kwestii znamion współsprawstwa. Opisane w art. 18 § 1 k.k. znamiona „wspólnie i w porozumieniu” zakładają bowiem realizację przez co najmniej dwie osoby czynu zabronionego. O czynie zabronionym nie sposób było zaś twierdzić, skoro Sąd odwoławczy potwierdził przyjęty przez Sąd I instancji brak spełnienia przez oskarżone znamion z art. 193 k.k. Z kolei kwestia możliwości korzystania z wolności słowa przez oskarżone poza budynkiem nie może być uznana za kwestię ustaleń faktycznych, a wyłącznie okoliczność, którą należy rozpatrywać w perspektywie normatywnej.

Tym samym nie sposób przyjąć, że nie zostały należycie wskazane racje dla uznania zarzutów za niezasadne, ani tym bardziej, że pominięto je podczas kontroli instancyjnej.

Oczywiście bezzasadny jest także podnoszony w kasacji zarzut obrazy art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 k.p.k. Po pierwsze, do naruszenia art. 167 k.p.k. może dojść jedynie wówczas, gdy przeprowadzenie przez sąd dowodu z urzędu jest niezbędne dla wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy, a tym samym konieczne dla prawidłowego wyrokowania (zob. np. postanowienie Sądu

Najwyższego z dnia 12 lipca 2021 r., sygn. akt III KK 182/21). Innymi słowy, do obrazu tego przepisu może dojść jedynie w przypadku uzasadnionego przekonania, że materiał dowodowy w sprawie jest niepełny, nasuwa wątpliwości i wymaga uzupełnienia. W tej sprawie jednak taka sytuacja nie zachodziła. Trafnie wskazał Sąd odwoławczy w uzasadnieniu (pkt 3.1), że ustalenie powodów, dla których pracownicy T. S.A. dokonali rejestracji odczytania przez oskarżone listu do Prezesa T., nie miało znaczenia dla kwestii przypisania odpowiedzialności oskarżonym. Okoliczności, które zdaniem skarżącego miałyby zostać ustalone na podstawie dowodu z przesłuchania pracowników dokonujących rejestracji odczytania listu, albo nie miały znaczenia dla sprawy, albo zostały ustalone na podstawie innych dowodów.

Konieczne jest przy tym podkreślenie, że postawiony zarzut jedynie formalnie został skierowany do Sądu odwoławczego, a w rzeczywistości kwestionuje się w nim rozstrzygnięcie Sądu I instancji, o czym świadczy zresztą „przeniesienie” do kasacji zarzutu apelacyjnego. Z kolei powiązany z art. 167 k.p.k. zarzut obrazu art. 366 § 1 k.p.k. nie ma charakteru kasacyjnego. Wskazany przepis określa bowiem sposób procedowania przewodniczącego składu orzekającego sądu pierwszej instancji. Stąd kasacja nie jest miejscem na podnoszenie zarzutu uchybienia temu przepisowi (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 czerwca 2019 r., IV KK 234/19; z dnia 22 lutego 2015 r., II KK 4/15). Na marginesie wypada dodać, że art. 366 § 1 k.p.k. umieszczony został w rozdziale „Przepisy ogólne o rozprawie głównej”, który formułuje jedynie ogólne zalecenie, aby zostały wyjaśnione wszelkie istotne okoliczności sprawy, nie nakazuje zaś przewodniczącemu konkretnego sposobu procedowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2015 r., sygn. akt II KK 4/15).

Także zarzuty naruszenia art. 193 k.k. oraz art. 36 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia należało uznać za bezzasadne w stopniu oczywistym. Wskazane przepisy należy zakwalifikować jako wchodzące w zakres prawa materialnego. Stąd zarzuty skarżącego nie mogą zostać uznane za prawidłowe w kasacji, skoro Sąd odwoławczy nie stosował prawa materialnego, nie

dokonywał też odmiennej od rozstrzygnięcia I instancji wykładni wskazanego przepisu.

Wypada przypomnieć, że zgodnie z art. 519 k.p.k. kasację można wnieść od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, zaś zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. jedynie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. W konsekwencji zarzuty kasacyjne muszą być skierowane wprost do orzeczenia sądu odwoławczego i to tylko z powodu rażącego naruszenia prawa przez ten sąd. Nie jest dopuszczalne w kasacji kwestionowanie rozstrzygnięć podejmowanych przez Sąd I instancji. Jedynym sposobem, by wskazać na zaistnienie ewentualnych uchybień jest zarzucenie sądowi odwoławczemu, iż nierzetelnie rozpoznał apelację, w której na owe uchybienia wskazywano (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2021 r., sygn. akt III KK 363/20). Naruszeń przepisów, o których mowa w zarzutach III i IV kasacji, w apelacji jednak nie podniesiono.

Rzecz zatem w tym, że w niniejszej sprawie Sąd odwoławczy nie stosował prawa materialnego, tj. nie czynił określonej normy tego prawa podstawą swojego merytorycznego rozstrzygnięcia. Dokonywał zaś jedynie – w granicach określonych zarzutami apelacyjnymi – kontroli instancyjnej polegającej na weryfikacji prawidłowości orzeczenia Sądu I instancji. Nie można tymczasem utożsamiać utrzymania w mocy orzeczenia z ponownym orzekaniem w sprawie i stosowaniem tych samych przepisów, co sąd I instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2020 r., sygn. akt V KK 456/20).

Kontrola instancyjna przeprowadzona przez Sąd odwoławczy nie obejmowała obrazy prawa materialnego, bowiem, jak już zauważono, zarzutu takiego naruszenia prawa w apelacji nie postawiono. Jedynymi zarzutami apelacyjnymi był zarzut błędu w ustaleniach faktycznych oraz zarzut obrazy przepisów postępowania. W żadnym z nich nie kwestionowano wykładni ani zastosowania art. 193 k.k. oraz art. 36 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia. W rezultacie Sąd Najwyższy nie odnosił się merytorycznie do treści zarzutów jako niemających charakteru kasacyjnego w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak we wstępie.